

Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari (secolele XVIII-XX)

Schița lecției

1. Proiecte politice și încercări de modernizare a Țărilor Române (secolele XVIII-XIX)
2. Statul român modern între înfăptuire și modernizare
3. Statul național unitar român

Proiecte politice și încercări de modernizare a Țărilor Române (secolele XVIII-XIX)

- în Moldova (1711) și în Țara Românească (1716) a fost instaurat regimul fanariot, care a rezistat până în 1822
- ultimii domni pământenii au fost Dimitrie Cantemir (Moldova) și Ștefan Cantacuzino (Țara Românească)
- **domnii erau numiți direct de Poartă**, majoritatea provenind din rândul familiilor grecești din Fanar (cartier din Constantinopol), care dețineau funcții importante în imperiu
- **domnia era cumpărată**, domnii fiind considerați funcționari ai Porții
- domnia era scurtă
- armata era desființată
- **dregătoriile erau vândute**
- au crescut obligațiile financiare față de Poartă: tribut, peșcheș, mucarer
- războaiele ruso-austro-turce au antrenat și spațiul românesc

Reformismul domnesc

- 1746: Constantin Mavrocordat desființează șerbia în Țara Românească →

țăranii au devenit clăcași → erau liberi, însă nu aveau pământ

- 1749: Constantin Mavrocordat desființează șerbia în Moldova → țăranii au devenit clăcași → erau liberi, însă nu aveau pământ
- 1777: Transilvania → Ratio Educationis → învățământul elementar devine gratuit și obligatoriu
- 1780: în Țara Românească, în timpul lui Alexandru Ipsilanti, este promulgat primul cod de legi, intitulat Pravilniceasca condică → prevedea reorganizarea justiției
- 1785: împăratul Iosif al II-lea al Austriei desființează șerbia în Transilvania, însă măsura este anulată după moartea sa
- 1817: în Moldova este adoptat codul Callimachi, autorul fiind domnul fanariot Scarlat Callimachi → întărește proprietatea privată
- 1818: Ioan Gheorghe Caragea, domnul Țării Românești, promulgă Legiuirea Caragea → erau stabilite noi taxe pentru țărani

Reformismul boieresc

- 1769: Moldova → proiectul de republică al mării boierimi redactat de mitropolitul Gavril Callimachi → în fruntea statului trebuiau să fie 12 mari boieri
- 1772: Memoriul de la Focșani → redactat de Partida Națională din Moldova și Țara Românească, memoriul cere unirea și independența principatelor față de Imperiul Otoman, sub garanția colectivă a Rusiei, Austriei și Prusiei. Noul stat trebuia să aibă în frunte un principe pământean
- 1791: Memoriul de la Șistov → boierii români cereau desființarea raialelor, numirea de domni pământenii, neutralitatea și independența sub protectoratul Austriei și Rusiei
- 1802: Moldova → proiectul de republică al mării boierimi redactat de Dumitrache Sturdza → Plan sau o formă de oblăduire republicească aristodemocratică → republica trebuia să fie condusă de trei divanuri formate din boieri, pe baza principiului separării puterilor în stat
- 1817-1818: Iordache Rosetti-Roznovanu a scris 8 proiecte de reformă → diminuarea rolului instituției domniei în favoarea Adunării Obștești și a Divanului, ambele formate din boieri

- 1821: revoluția lui Tudor Vladimirescu → Cererile norodului românesc → se dorea acordarea dregătoriilor pe merit, desființarea vămilor și libertatea comerțului intern și extern, reînființarea armatei naționale → Tudor a preluat puterea Țării Românești în martie 1821, însă a fost asasinat de aliații săi din Eteria, fiind acuzat de sprijinirea intervenției turcești
- 1821: revoluția lui Tudor Vladimirescu → 1822: revenirea la domniile pământene în Țara Românească (Grigore Dimitrie Ghica) și Moldova (Ioniță Sandu Sturdza)
- 1822: Moldova → Constituția Cărvunarilor → redactat de Ionică Tăutu → prevedea limitarea puterii domnești în favoarea Sfatului domnesc, autonomia față de Imperiul Otoman, acordarea de drepturi și libertăți cetățenești
- 1826: Convenția de la Akkerman → domnii erau numiți pe o perioadă de 7 ani dintre boierii pământenii, libertatea comerțului, retragerea armatei otomane din principate → turcii nu respectă convenția
- 1828-1829: războiul ruso-turc → rușii înving → tratatul de la Adrianopol (1829) → se instaura protectoratul rusesc asupra principatelor, domnii erau numiți pe viață, raialele Turnu, Giurgiu și Brăila reveneau Țării Românești, iar granița era stabilită pe Dunăre
- 1828-1834: Țara Românească și Moldova se află sub ocupație rusească → sunt adoptate Regulamentele Organice (la 1 iulie 1831 în Țara Românească și la 1 ianuarie 1832 în Moldova), documente cu rol constituțional redactate în timpul guvernării consulului general rus Pavel Kiseleff
- 1838: Actul de unire și independență → redactat de Ion Câmpineanu → cerea înlăturarea suzeranității otomane și a protectoratului rus
- 1838: Osăbitul act de numire a suveranului românilor → redactat de Ion Câmpineanu → era un proiect de constituție, care prevedea instaurarea unei monarhii constituționale, care să garanteze drepturile și libertățile cetățenești

Marea Neagră după Tratatul de Pace de la Adrianopol din 1829 | sursa: wikimedia.org

Tratatul de la Adrianopol din 1829: raialele Turnu, Giurgiu și Brăila | sursa: wikimedia.org

Prevederile Regulamentelor Organice

- aplicarea principiului separării puterilor în stat
 - puterea executivă era deținută de domn și Sfatul administrativ
 - puterea legislativă era deținută de Adunarea Obștească
 - puterea judecătorească era deținută de Înalțul Divan Domnesc
- reorganizarea învățământului
- reînființarea armatei naționale
- unificarea impozitelor
- desființarea vămilor interne
- înființarea arhivelor de stat
- introducerea unui impozit unic pe cap de locuitor
- menținerea privilegiilor boierimii și clerului, care nu plăteau impozit
- era menținută claca (țăranii munceau câteva zile pe an pământurile boierilor fără să fie plătiți)

Primii domni regulamentari au fost Alexandru Ghica în Țara Românească și Mihail Sturdza în Moldova. Cei doi au fost numiți de Poartă și de Rusia, deși Regulamentele Organice prevedeau alegerea lor.

- 1848: a avut loc revoluția pașoptistă → a fost înfrântă → în 1849 se încheie Convenția de la Balta Liman, care prevedea numirea domnilor pe o perioadă de 7 ani de către Poartă, cu acordul Rusiei, aceștia fiind considerați înalți

funcționari ai Imperiului Otoman (Barbu Știrbei în Țara Românească și Grigore Alexandru Ghica în Moldova)

Proiectul politic pașoptist

- **Context:**

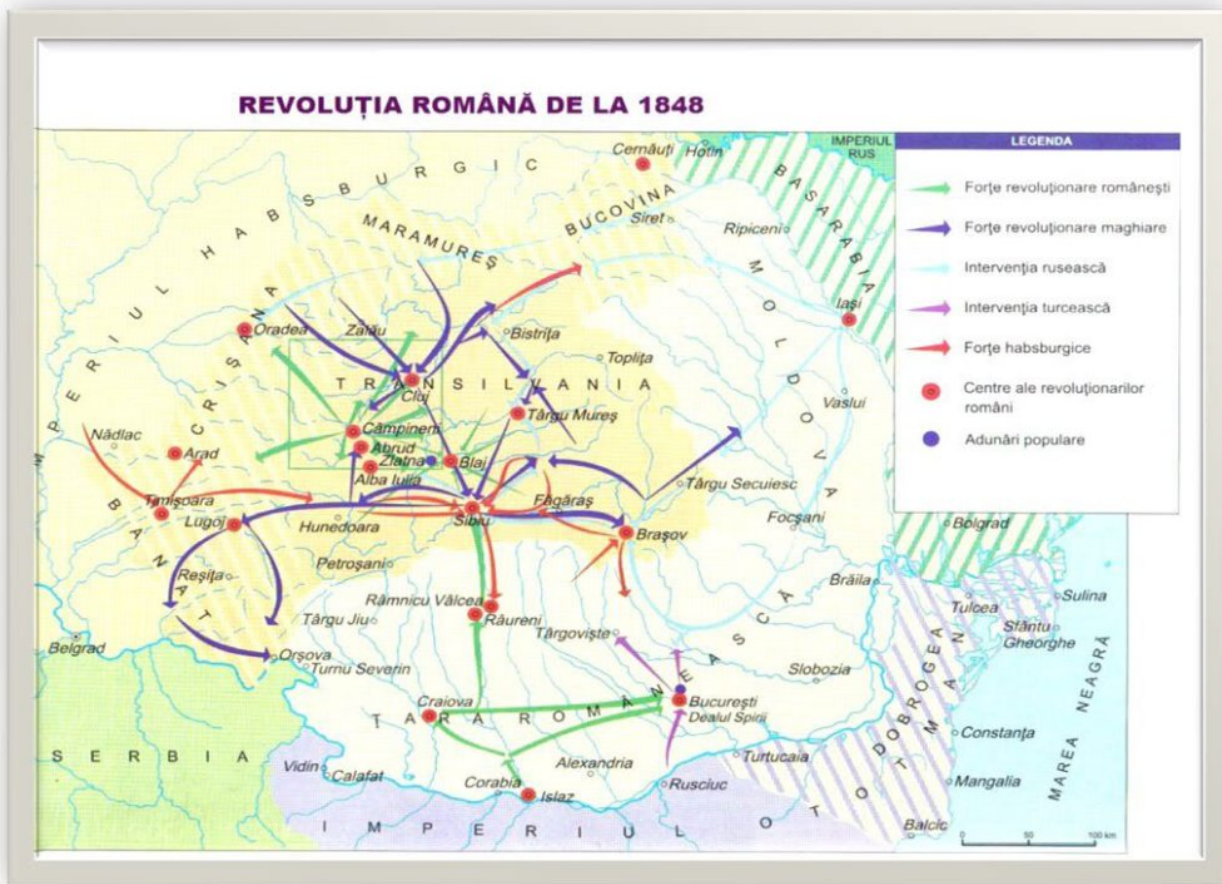
- izbucnirea unor revoluții în mai multe zone ale Europei în anul 1848, ale căror obiective erau emanciparea socială și cea națională

- **Cauze:**

- încălcarea autonomiei de către Imperiul Rus
- politica de maghiarizare în Transilvania
- politica de germanizare în Bucovina și Banat
- necesitatea modernizării societății românești

- **Obiective:**

- politice:
 - drepturi și libertăți individuale
 - adoptarea unor constituții
 - regimuri reprezentative
- naționale:
 - autonomie
 - înlăturarea dominației străine
 - crearea unui stat național
 - recunoașterea drepturilor politice ale națiunii române
- economice și sociale:
 - desființarea privilegiilor
 - eliberarea țăranilor și împrăștierea lor

Revoluția de la 1848 | sursa: istoriiregasite.wordpress.com

Programe politice

- au fost elaborate de generația pașoptistă, formată din tineri munteni, moldoveni și ardeleni plecați la studii în străinătate (mai ales în Franța), unde au luat contact cu ideile liberale
- au cuprins toate revendicările românilor de până atunci

▪ MOLDOVA

- Program: Petițiune-Proclamație
- Participanți: Vasile Alecsandri, Al.I. Cuza, Lascăr Rosetti
- Data: martie 1848
- Localitate: Iași
- Prevederi:
 - respectarea Regulamentului Organic

- reforma învățământului
 - grabnica îmbunătățire a stării locuitorilor săteni
 - reforma judecătorească
 - Consecințe: programul este respins, iar o parte dintre revoluționari sunt arestați (unii reușesc să fugă în Transilvania)
-

▪ **TRANSILVANIA**

- Program: Petiția-Națională
 - Participanți: Simion Bărnuțiu, Vasile Alecsandri, Al.I. Cuza, Dimitrie Brătianu
 - Data: mai 1848
 - Localitate: Blaj
 - Prevederi:
 - oficializarea limbii române
 - reprezentarea proporțională cu numărul românilor în Dietă, administrație, justiție
 - independența bisericii române
 - desființarea iobăgiei fără despăgubire
 - gardă națională
 - libertatea persoanei, a cuvântului, a întrunirilor
 - Consecințe: Dieta de la Cluj votează anexarea Transilvaniei la Ungaria
→ hotărârea este acceptată de împărat
-

▪ **TRANSILVANIA**

- Program: Prințipurile noastre pentru reformarea patriei
- Data: mai 1848
- Localitate: Brașov
- Prevederi:
 - desființarea clăcășiei și împrăștierea fără despăgubire
 - egalitate în fața legii
 - desființarea privilegiilor
 - participarea tuturor la plata impozitelor
 - ***unirea Moldovei și Valahiei într-un stat independent***

românesc

- Consecințe: în toamna anului 1848 are loc o nouă adunare la Blaj → Avram Iancu organizează rezistența armată în Munții Apuseni → au loc încercări de pacificare între români și unguri, întreprinse de Bălcescu → armatele maghiare capitulează la Șiria în fața trupelor ruso-austriece

▪ **ȚARA ROMÂNEASCĂ**

- Program: Proclamația de la Islaz
- Participanți: Ion Heliade Rădulescu, Cristian Tell, Ștefan Golescu
- Data: iunie 1848
- Localitate: Islaz
- Prevederi:
 - independență administrativă și legislativă (menținerea autonomiei)
 - egalitate în drepturi politice
 - adunare generală reprezentativă
 - domn responsabil pe 5 ani
 - libertatea tiparului
 - emanciparea clăcașilor
 - împrăștierea cu despăgubire
 - gardă națională
 - instrucție egală și întreagă pentru toți românii
- Consecințe: domnul Gheorghe Bibescu abdică → puterea revine guvernului revoluționar prezidat de mitropolitul Neofit → sunt adoptate măsuri revoluționare (iau ființă gărzi naționale, sunt desființate rangurile boierești etc.) → la presiunea rușilor, otomanii înăbușesc revoluția, învingând compania de pompieri condusă de Pavel Zăgănescu și regimentul condus de Radu Golescu în bătălia din Dealul Spirii (13 septembrie 1848)

▪ **BANAT**

- Program: Petiția neamului românesc din Ungaria și Banat

- Autor: Eftimie Murgu
 - Data: iunie 1848
 - Localitate: Lugoj
 - Prevederi:
 - respectarea națiunii române
 - oficializarea limbii române
 - autonomia provinciei
 - autonomia Bisericii Ortodoxe
 - Consecințe: Banatul este unit cu Voivodina
-

▪ **BUCOVINA**

- Program: Petiția țării
 - Autor: Eudoxiu Hurmuzachi
 - Data: mai 1848
 - Localitate: Cernăuți
 - Prevederi:
 - autonomia Bisericii Ortodoxe
 - o dietă care să cuprindă reprezentanți ai tuturor stărilor și o conducere proprie în administrație, justiție și politică
 - libertatea persoanei
 - Consecințe: Bucovina devine autonomă și depinde direct de Curtea de la Viena
-

▪ **BUCOVINA**

- Program: Dorințele partidei naționale în Moldova
- Autor: Mihail Kogălniceanu
- Data: august 1848
- Localitate: Cernăuți
- Prevederi:
 - desființarea privilegiilor
 - împrăștierea cu despăgubire
 - egalitate în fața legii
 - libertăți democratice

- **unirea Moldovei și Țării Românești**

- Consecințe: Bucovina devine autonomă și depinde direct de Curtea de la Viena
-

- **Urmări:**

- în Moldova rămâne domn Mihail Sturdza
- în Țara Românească este pus un caimacam în fruntea țării (locțiitor al domnului)
- Transilvania depinde direct de Imperiul Habsburgic
- Bucovina devine autonomă și depinde direct de Imperiul Habsburgic
- Banatul este unit cu Voivodina
- prin programele pașoptiste au fost trasate principalele obiective ale românilor: crearea statului modern unitar și independența

Statul român modern între înfăptuire și modernizare

Unirea Principatelor Române

- a fost ideea centrală a perioadei care a urmat revoluției de la 1848
- **Context intern:** în 1849 se încheie **Convenția de la Balta Liman**
 - prevedea numirea domnilor pe o perioadă de 7 ani de către Poartă, cu acordul Rusiei, aceștia fiind considerați înalți funcționari ai Imperiului Otoman (Barbu Știrbei în Țara Românească și Grigore Alexandru Ghica în Moldova) → **autonomia Țărilor Române era limitată**
- **Context extern:**
 - Războiul Crimeii (1853-1856)
 - cauze: panslavismul și panortodoxismul promovate de Rusia
 - urmări: turcii (ajutați de englezi și francezi) i-au înfrânt pe ruși → Congresul de Pace de la Paris
 - Congresul de Pace de la Paris (1856)
 - marile puteri abordează, la inițiativa lui Alexandru Walewski,

problema românească

- menținerea suzeranității otomane
- abolirea protectoratului rusesc
- instituirea garanției colective a celor șapte mari puteri: Anglia, Franța, Prusia, Sardinia, Austria, Imperiul Otoman și Rusia
- Rusia înapoia Moldovei cele trei județe din sudul Basarabiei (Cahul, Ismail și Bolgrad)
- constituirea unor adunări ad-hoc (organ cu caracter reprezentativ și consultativ) → românii erau consultați în problema unirii
- libertatea navigației pe Dunăre
- statutul Principatelor urma să fie stabilit prin consultarea locuitorilor din cele două țări, prin organizarea Adunărilor ad-hoc

▪ **Etape:**

- Adunările ad-hoc (1857)
 - au fost convocate la Iași și la București
 - rezoluții:
 - respectarea autonomiei Principatelor, conform vechilor capitulații încheiate cu Poarta
 - unirea Moldovei cu Țara Românească într-un singur stat numit România
 - aducerea unui prinț străin, dintr-o familie domnitoare europeană, ai cărui urmași să fie crescuți în religia țării
 - neutralitatea pământului românesc
 - Adunare Legislativă în care să fie reprezentate toate categoriile sociale
- Convenția de la Paris (1858)
 - a fost adoptată în cadrul Conferinței de la Paris (1858)
 - se realiza o uniune
 - Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei
 - cu domni, guverne și adunări separate
 - două instituții comune (la Focșani): Comisia Centrală

(rol legislativ) și Înalta Curte de Casație și Justiție (rol juridic)

- desființarea privilegiilor
- egalitatea în fața legii
- noi raporturi între proprietari și țărani
- organizarea unor miliții reunite în caz de primejdii
- principiul separării puterilor în stat
- organizarea unor noi alegeri privind desemnarea domnilor în Principate
- Dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza (1859)
 - în Principate au fost numiți trei caimacami cu misiunea de a organiza alegerile pentru adunările electiv
 - 5 ianuarie 1859: Adunarea Electivă din Moldova l-a ales domn pe colonelul Alexandru Ioan Cuza
 - 24 ianuarie 1859: Adunarea Electivă din Țara Românească l-a ales domn tot pe Alexandru Ioan Cuza → s-au pus bazele statului național român modern, iar puterile europene au fost puse în fața "faptului împlinit"

Domnia lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866)

- **Perioada consolidării unirii (1859-1862)**
 - cu excepția Austriei și a Imperiului Otoman, puterile europene au recunoscut dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza în martie 1859
 - recunoașterea oficială a unirii de către puterile garante s-a realizat în cadrul Conferinței de la Constantinopol (1861) → unirea era recunoscută doar în timpul domniei lui Cuza, care primește firmanul din partea Porții
 - măsuri:
 - unificarea armatei
 - unificarea serviciilor de vamă și telegraf
 - crearea unui minister unic de război
 - unificarea circulației monetare
 - stema comună

- stabilirea capitalei la București
- 1862: primul guvern unic (condus de conservatorul Barbu Catargiu)
- 1862: prima Adunare Legislativă unică

▪ **Perioada marilor reforme (1863-1866)**

▪ evenimente:

- conflictele dintre cele două grupări politice:
 - gruparea conservatoare îi reprezenta pe marii proprietari funciari → erau împotriva divizării marilor proprietăți de pământ → considerau că țăranii nu aveau suficiente resurse pentru a lucra pământul
 - gruparea liberală era alcătuită din burghezie, boierimea mică și mijlocie → dorea găsirea unor soluții pentru rezolvarea situației țăranimii
- 1863: Mihail Kogălniceanu (liberal moderat) este numit în funcția de prim-ministru
- 2 mai 1864: lovitura de stat → din cauza respingerii proiectului de lege rurală întocmit de Mihail Kogălniceanu de Adunarea Legislativă, Alexandru Ioan Cuza instituie un regim autoritar → abrogă Convenția de la Paris și adoptă Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris → domnul obține atribuții sporite (are drept de inițiativă legislativă, iar Adunarea devine subordonată acestuia)
- domnia autoritară a lui Cuza a deranjat grupările politice ale vremii, care și-au unit forțele ("Monstruoasa coaliție") și l-au forțat să abdice la 11 februarie 1866

▪ reforme:

- decembrie 1863: **Legea secularizării averilor mănăstirești**
 - averile mănăstirilor pământene sau închinatelor au trecut în proprietatea statului
 - pământurile mănăstirilor reprezentau 25% din suprafața arabilă a țării
- mai 1864: **Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris**
 - act cu rol de constituție

- mărește atribuțiile domnului → domnie autoritară
- introduce instituții noi: Corpul Ponderator (Senat) → Parlamentul devine bicameral
- mai 1864: **Legea electorală**
 - este menținut votul censitar → scade censul → crește numărul alegătorilor
- august 1864: **Legea agrară / rurală**
 - emanciparea clăcașilor prin răscumpărare
 - împrumutarea țăranilor cu loturi aflate în folosință în funcție de numărul vitelor
 - răscumpărare pe 15 ani
 - loturile primite nu pot fi înstrăinate 30 de ani
- noiembrie 1864: **Legea instrucțiunii publice**
 - învățământul primar devine gratuit și obligatoriu
 - se introducea alfabetul latin
- noiembrie 1864: **Legea organizării armatei**
 - toți românii între 20 și 50 de ani pot fi mobilizați
- decembrie 1864: **Codul civil**
 - modernizează sistemul juridic: libertăți individuale, egalitatea în fața legii, garantarea proprietății private

Țările Române între anii 1848-1859

Domnia lui Carol I (1866-1914)

- **instaurarea dinastiei străine**
 - unirea Principatelor Române era recunoscută doar pe timpul domniei lui Cuza → abdicarea lui a pus în pericol această unire
 - tronul i-a fost propus lui Filip de Flandra (fratele regelui Belgiei), însă acesta a refuzat
 - tronul i-a fost acordat principelui german Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, care a acceptat
 - Carol se bucura de sprijinul împăratului francez Napoleon al III-lea și de cel al viitorului cancelar Otto von Bismarck, familia sa fiind înrudită cu dinastia Prusiei
 - 10 mai 1866: Carol a fost proclamat principe în urma unui plebiscit
- **măsuri de consolidare a statului român modern**
 - adoptarea Constituției (1866)

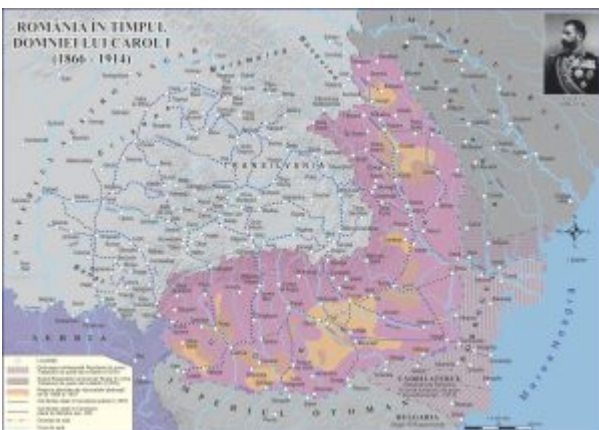
- a fost prima constituție din istoria României
- a fost inspirată după modelul belgian din 1831
- avea un caracter liberal
- principiul suveranității naționale
- principiul guvernării reprezentative
- principiul separării puterilor în stat
- monarhie ereditară
- drepturi și libertăți cetățenești
- obținerea independenței (în timpul războiului ruso-româno-turc din 1877-1878)
 - 9 mai 1877: ministrul de externe al României, Mihail Kogălniceanu, a declarat: „Suntem independenți, suntem o națiune de sine stătătoare” -> Parlamentul a declarat independența României
 - independența a fost recunoscută în 1878 prin tratatele de pace de la San Stefano și Berlin
 - România primea Dobrogea, Delta Dunării și Insula Șerpilor
 - România ceda Rusiei sudul Basarabiei (Ismail, Bolgrad și Cahul)
- **reforme:**
 - cu caracter politic
 - 1878: Carol I primește titlul de **Alteță Regală**
 - 1881: **România devine Regat** → Carol este încoronat rege
 - 1884: **legea electorală** → s-a lărgit baza electorală → orice cetățean putea vota dacă plătea impozit
 - 1895: **rotativa guvernamentală** → cele două partide (PNL și PC) alternau la guvernare
 - cu caracter economic
 - 1867: este adoptată **moneda națională** → leul
 - 1868: lege prin care s-au pus bazele construcției unei rețele moderne de drumuri locale și naționale
 - 1880: a luat ființă **Banca Națională a României**
 - 1886: legea generală a tarifelor → economia românească este protejată prin impunerea taxei vamale;

- 1887: legea de încurajare a industriei → cei care înființau firme cu cel puțin 25 de muncitori beneficiau de anumite facilități (scutirea de taxe și tarife vamale, teren de construcție gratuit)
- 1889: legea vânzării unor proprietăți ale statului către țărani
- 1890: a luat naștere Serviciul de Navigație Fluvială Română → a fost creată o flotă fluvială
- 1892: s-a reorganizat Creditul Agricol → participare mai mare a țăranilor
- 1895: **legea minelor** → statul are dreptul asupra resurselor subsolului, cu excepția petrolului și permite străinilor deținerea de proprietăți funciare
- cu caracter cultural
 - 1879: a luat ființă Academia Română
 - **s-a dezvoltat învățământul**
 - a crescut numărul școlilor și s-au afirmat profesori universitari valoroși
 - se remarcă activitatea ministrului Instrucțiunii Publice Spiru Haret, care a acordat o atenție deosebită pregătirii învățătorilor de la sate
 - a fost încurajată preluarea curentelor culturale occidentale

Proiectele partidelor politice în epoca modernă

- Partidul Național Liberal a luat ființă în 1875, în urma unei întâlniri la casa lui Mazar Pașa
 - personalități: Mihail Kogălniceanu, C.A. Rosetti, Dimitrie A. Sturdza, Ion C. Brătianu, Ion I.C. Brătianu
 - baza socială: burghezia, elemente orășenești (profesori, ingineri, medici, avocați, funcționari)
 - obiective:
 - dezvoltarea industriei naționale (doctrină: "Prin noi înșine")
 - lărgirea dreptului de vot
 - valorificarea resurselor naturale ale țării pentru dezvoltarea societății românești

- Partidul Conservator a luat naștere în 1880
 - personalități: P.P. Carp, Lascăr Catargiu, Titu Maiorescu
 - baza socială: marii proprietari de pământ
 - obiective:
 - modernizarea progresivă, care trebuie adaptată specificului societății românești (doctrină: "Teoria formelor fără fond")
 - dezvoltarea economică a țării trebuie să se bazeze pe dezvoltarea agriculturii

România în timpul domniei lui Carol I (1866-1914)

România între anii 1878-1913 | sursa: depositphotos.com

Statul național unitar român

- Cauze
 - destrămarea Rusiei Țariste

- destrămarea Imperiului Austro-Ungar
- afirmarea principiului autodeterminării popoarelor (Cele 14 puncte ale lui Woodrow Wilson)
- **Unirea Basarabiei cu România. Etape**
 - aprilie 1917: ia ființă Partidul Național Moldovenesc
 - **8 octombrie 1917: Congresul ostașilor moldoveni → proclamă autonomia țării**
 - noiembrie 1917: ia naștere Sfatul Țării, condus de Ion Inculeț
 - 2 decembrie 1917: Sfatul Țării proclamă Republica Democratică Moldovenească → primul președinte a fost Ion Inculeț
 - decembrie 1917 - ianuarie 1918: rușii încearcă să preia puterea în Basarabia → Sfatul Țării cere României să acorde ajutor militar → armata română trece Prutul și restabilește ordinea în Basarabia → Rusia rupe relațiile diplomatice cu România și confiscă tezaurul
 - **ianuarie 1918: Sfatul Țării proclamă independența Republicii Democratice Moldovenești**
 - **27 martie 1918: Sfatul Țării a votat unirea Basarabiei cu România**
 - 9 aprilie 1918: regele Ferdinand semnează decretul de promulgare a Actului Unirii Basarabiei cu România
- **Unirea Bucovinei cu România. Etape**
 - octombrie 1918: deputații români din Parlamentul de la Viena au constituit Consiliul Național Român
 - **9 octombrie 1918: Consiliul Național Român proclamă dreptul Bucovinei la autodeterminare și secesiune față de Austria**
 - 14/27 octombrie 1918: ia ființă Adunarea Constituantă a Bucovinei → este ales președinte Iancu Flondor → propune unirea Bucovinei cu celelalte provincii din Imperiul Austro-Ungar într-un stat național
 - noiembrie 1918: ucrainenii încearcă să preia puterea în Bucovina → Consiliul Național Român solicită sprijinul armatei române → ordinea este restabilită în Bucovina
 - **15 / 28 noiembrie 1918: Congresul General al Bucovinei votează unirea necondiționată a Bucovinei cu România**
 - 18 decembrie 1918: regele Ferdinand semnează decretul de

promulgare a Actului Unirii Bucovinei cu România

▪ **Unirea Transilvaniei cu România. Etape**

- aprilie 1918: la Roma are loc Congresul națiunilor din imperiu → fiecare națiune are dreptul de a se constitui într-un stat național independent sau de a se uni cu statul său național existent
- **29 septembrie / 12 octombrie 1918: Partidul Național Român din Transilvania se întrunește la Oradea → adoptă o Declarație prin care proclamă libertatea națiunii, separarea politică de Ungaria și asumarea suveranității în teritoriul național**
- 3 / 16 octombrie 1918: împăratul Carol I întocmește Manifest către popoarele mele credincioase → propune federalizarea imperiului
- 18 noiembrie 1918: Alexandru Vaida-Voevod citește Declarația de la Oradea în Parlamentul Ungariei
- 18 / 31 octombrie 1918: la Arad ia ființă Consiliul Național Român Central, format din 6 membri ai Partidului Național Român și 6 membri ai Partidului Social Democrat
- **6 noiembrie 1918: Consiliul Național Român Central publică manifestul Către națiunea română → proclamă drepturile românilor la autodeterminare**
- 7 noiembrie 1918: Consiliul Național Român Central publică textul convocării la Alba Iulia a Adunării Naționale a românilor
- 13-14 noiembrie 1918: la Arad au loc tratative între Consiliul Național Român Central și delegația maghiară → tratativele eșuează, deoarece ungurii recunoșteau doar autonomia Transilvaniei, nu și separarea definitivă de Ungaria
- **18 noiembrie / 1 decembrie 1918: are loc Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, la care au participat 1228 de delegați și peste 100.000 de persoane → Adunarea a fost deschisă de Gheorghe Pop de Băsești, iar Rezoluția Unirii a fost prezentată de Vasile Goldiș**
- 24 decembrie 1918: regele Ferdinand a emis decretul de unire
- **Rezoluția Unirii (Rezoluția de la Alba Iulia)**
 - articolul I decreta unirea cu România
 - articolul al II-lea stabilea o autonomie provizorie, Transilvania

se conducea prin organisme proprii până la integrare completă

- articolul III proclama libertatea națională, libertatea confesională, libertatea presei, regim democratic, libertatea conștiinței, libertatea de asociere, reformă agrară radicală, legislație muncitorească
- articolele IV-VIII prezentau concepția celor strânși în adunare despre noua ordine a lumii după războiul mondial
- articolul al IX-lea declara constituirea Marelui Sfat Național cu rol de parlament provizoriu al Transilvaniei: a ales Consiliul Dirigent → rol de guvern al Transilvaniei

▪ Urmări

- suprafața țării a crescut de la 137.000 km pătrați la 295.000 km pătrați
- populația țării s-a dublat
- unirea înfăptuită a fost recunoscută în cadrul Conferinței de pace de la Paris din 1919-1920, fiind prevăzută în tratatele de pace semnate de România cu statele învinse sau succesoare ale acestora
- 15 octombrie 1922: la Alba Iulia a avut loc ceremonia de încoronare a Regelui Ferdinand și a Reginei Maria ca regi ai României Mari

Evenimente politice și militare petrecute în spațiul românesc între anii 1914-1919

România între anii 1918-1940